

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ.

Τιμάται γρ. άργ. 2.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

Τιμάται γρ. άργ. 2.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ, 23 Φεβρουαρίου 1892.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Πολιτική 'Επιθεώρησις.—'Εξ 'Υπουργίου (Θεομνία). — 'Ο Δύμιος τῶν Παρισίων.— Ποικίλα.—'Ανὰ τὴν ἐπὶ τὰδε 'Αδιαν (ἀπὸ Τσανλῆ εἰς Τεχεράνν).—(Μυρτίλου) 'Ο 'Αποχωρισμὸς (διήγημα πρωτότυπον).—'Η Δευτέρα Μήτηρ (διήγημα).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Τὸ σπουδαιότερον τῶν πολιτικῶν γεγονότων κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην εἶναι ὁ καταρτισμὸς τοῦ νέου ὑπὸ τὸν κ. Λουβὲ γαλλικοῦ ὑπουργείου, ὅπερ τυγχάνει τὸ 33 ἀπὸ τῆς ἀνιδρύσεως τῆς τρίτης δημοκρατίας καὶ τὸ 5 ἀπὸ τῆς προεδρείας τοῦ κ. Καρνῶ. 'Ο νέος τῆς Γαλλίας πρωθυπουργὸς δὲν προσέρχεται νέος ὅλως εἰς τὰ δημόσια τῆς χώρας αὐτοῦ πράγματα καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀρκοῦντως γνωστὸν διατελεῖ τοῖς μετὰ προσοχῆς τὰ τῆς μεγάλης ἐν Εὐρώπῃ δημοκρατίας παρακολουθοῦσι. Τὸ γένος ἔλκων ἐκ Δελφινάτου, ἐκ τῆς ἐπαρχίας δηλονότι, ἥτις ἐκθυμότερον πάσης ἄλλης τὰς ἀρχὰς τῆς μεγάλης γαλλικῆς ἐπανάστασεως ἐγκολπωμένη, συνέταττε διὰ τῶν δημοτικῶν συμβουλίων αὐτῆς τὴν διαμαρτυρίαν τῆς Βεζίλ, ἐσπούδασε τὴν νομικὴν καί, μετὰ μακρὸν ιδιωτικὸν βίον, κατήλθεν εἰς τὸν δημόσιον, ὅτε καὶ τῷ 1876 ἐξελέγη βουλευτής. 'Ο Αἰμίλιος Λουβέ, μετασχὼν τῆς πλειψηφίας, τῆς ἀνατρεψάσης τὸ ὑπουργεῖον Βρογλί, διεδραμάτισεν ὑπὸ τὸν αἰμύνηστον Θιέρσον καὶ εἶτα ὑπὸ τὸν ἀοίδιμον Γαμβέταν ἑξοχον πρόσωπον καὶ τῷ 1885, ἐκλεγείς γεροῦσιαστῆς, ἠξιώθη μετὰ διετίαν τοῦ ὑπερτέρου τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἀξιωματῶν, τοῦ τοῦ ὑπουργοῦ, ἅτε προσληφθεὶς ἐν τῷ ὑπὸ τὸν κ. Τιράρ ὑπουργεῖῳ τῆς 1/13 μαρτίου 1887 μέχρι 30 μαρτίου 1888, ὡς ὑπουργὸς τῶν δημοσίων ἔργων. 'Ατυχῶς ὁ καταρτισμὸς τοῦ νέου ὑπουργείου ἀπῆρσε πολλοὺς τῶν ἐν τῇ δημοκρατουμένῃ χώρᾳ σπουδαιότερων κύκλων καὶ οὐκ ὀλίγοι διατυποῦνται διαμαρτυρίαι κατὰ τοῦ ὅτι ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ ὑπουργείου δὲν διακρίνεται καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν τέως ὑπουργοῦ, τοῦ τῶσάυτας παρασχόντος τῇ πατρίδι ὑπηρεσίας διὰ τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ κατὰ τοῦ βουλανζερμουῦ ἔργου καὶ διὰ τῆς διαρρυθμίσεως τῶν ἐσωτερικῶν

πραγμάτων κατὰ τὸν ὅσον ἐπιπώμενον τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐαρέσκειαν τῆς κοινῆς γνώμης, τῆς οὐδέποτε σχεδὸν δυναμένης νὰ λησμονήσῃ ὅτι τῇ δραστηρίᾳ ἐνεργείᾳ τοῦ κ. Κωνσταντίνου ἐπετεύχθη ἡ ἀποσόφισις τοῦ φοβεροῦ κινδύνου τοῦ βουλανζερμουῦ, ὅστις μικροῦ δεῖν ἀνέτρεπε τὰ τῆς Γαλλίας καὶ ἐπανῆγεν αὐτὴν εἰς τὰς φοβερὰς ἡμέρας τοῦ λαοψηφίσματος τῆς 2 δεκεμβρίου τὴν ἐπὶ τῇ ἀπομακρύνει οὐχ ἥττον τοῦ κ. Κωνσταντίνου δυσαρέσκειαν εὐρέως ἀναπληροῦ ἢ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ κ. Φρεσινέ χαρὰ ἐπὶ τῇ βεβαιότητι ὅτι ὁ ἀνὴρ οὗτος, μένων ἐν τῷ ὑπουργεῖῳ τῶν στρατιωτικῶν, ὅπερ διευθύνει ἀπὸ τῆς 22/3 ἀπριλίου 1888, ἥτοι ἐν συνεχείᾳ τεσσάρων ὑπουργείων, Φλοκέ, Τιράρ, Φρεσινέ, Λουβέ, θὰ δυνηθῇ νὰ συντελέσῃ τὸ ἔργον τῆς πλήρους καὶ ἀκεραίας στρατιωτικῆς ὁργανώσεως τῆς Γαλλίας καὶ νὰ καταστήσῃ τὸν στρατὸν αὐτῆς ἄξιον τοῦ προορισμοῦ, καθ' ἃν ὥραν μάλιστα σύμπασα ἡ Εὐρώπη περὶ πλείστου ποιεῖται τὴν ἐπιδίωξιν τῶν πολεμικῶν παρασκευῶν, καὶ ἡ μὲν Ρωσία διαρρυθμίζει τὴν στρατιωτικὴν αὐτῆς διαίρεσιν ἐπὶ νέων ὅλως βάσεων, ἡ δὲ Γερμανία ἐπιλαμβάνεται τῆς αὐξήσεως τοῦ ὅλως ἀσημάντου ναυτικοῦ αὐτῆς, ἡ δ' Αὐστρία πειράται νὰ μιμηθῇ τὴν μεγάλην τοῦ Βορρά δύναμιν διὰ τῆς ἀποστολῆς σπουδαίων ἱππικῶν δυνάμεων πρὸς τὰ μεθόρια καὶ διὰ τῆς συμπληρώσεως τοῦ πρὸς τὰ γαλλικανὰ σύνορα σιδηροδρομικοῦ συμπλέγματος, ἡ Ἰταλία ἀγωνίζεται νὰ φανῇ ὡς ἐργαζομένη πῶς ὑπὸ στρατιωτικὴν ἐποψὴν ἵνα μὴ προκαλέσῃ τὴν δυσαρέσκειαν τῶν συμμάχων, ἡ Ἀγγλία σκοπεῖ νὰ παράσχῃ μείζονα ἐκτασιν εἰς τὸ ἔργον τῆς τοῦ ναυτικοῦ ἐνισχύσεως αὐτῆς καὶ τέλος τὰ μικρὰ τῆς Εὐρώπης κράτη πειρῶνται νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν οὐδετερότητα αὐτῶν ἀπέναντι τῶν κινδύνων, οὓς ἀπειλεῖ ἡ ἐξέλιξις τῶν στρατιωτικῶν μέσων τῶν μεγάλων ἐν τῇ Δύσει κρατῶν. 'Ανεξαρτήτως ὅμως τῶν θεωριῶν τούτων τὸ νέον γαλλικὸν ὑπουργεῖον δὲν θεωρεῖται τόσον βάσιμον καὶ ἀπὸ τοῦδε σφοδρὰ ἐξηγέρθη κατ' αὐτοῦ ἡ μῆνις τοῦ παρισιανοῦ καὶ λοιποῦ γαλλικοῦ τύπου πάσης ἀποχρώσεως, καίτοι ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς Ρωσίας οὐδὲν σχεδὸν τὸ δυσάρεστον ὑπάρχει, ἅτε τοῦ κ. Ριμβῶ ἐξακολουθοῦντος νὰ διευθύνῃ τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις τῆς Γαλλίας, τὰς ἀποληξάσας ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῶν πρὸς τὴν Ρωσίαν σχέσεων εἰς τὴν ἐν Κρονστάδῃ καὶ Πετροπόλει γαλλορωσικὴν συναδέλφωσιν.

Καὶ ἀληθῶς ἡ γαλλορωσικὴ συναδέλφωσις, καίπερ ἀρκοῦντως ὑποβοηθουμένη ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ προσώπων ἐν τῇ μεγάλῃ τῆς Εὐρώπης δημοκρατίᾳ, οὐχ ἥτ-

τον δὲν ἐξαρτᾶται ὁλοσχερῶς ἀπὸ τῶν προσώπων τούτων. Τὴν γαλλορρωσικὴν συναδέλφωσιν ὑπαγορεύουσι λόγοι πολλῶ σοβαρώτεροι τῶν ὑπαγορευόντων τὴν συμμαχίαν τῶν δυνάμεων τῆς μέσης Εὐρώπης· ὑπαγορεύουσιν αὐτὰ τὰ ἴδια συμφέροντα τῶν συναδελφωθείσων χωρῶν, αἵτινες, ἔχουσαι ἀπέναντι αὐτῶν τὴν πρωτοβουλία τοῦ πρώην γερμανοῦ ἀρχιγραμματέως ἀνεγερθεῖσαν συμμαχικὴν πυραμίδα, εὖρονται ἀεῖποτε πρὸ τῆς ἀδριπτοῦ ἀνάγκης τοῦ συνασπισθῆναι κατὰ τοῦ συμμαχικοῦ συνδέσμου, τείνοντος εἰς τὴν ἐξουδετέρωσιν τῶν μὴ ἐν αὐτῷ συμπεριλαμβανομένων μεγάλων τῆς Δύσεως κρατῶν καὶ εἰς τὴν κατασύντρησιν ἐπομένως πάσης ἐν Εὐρώπῃ ρωσικῆς καὶ γαλλικῆς ἐπιρροῆς. Ὁ περὶ τοῦ σκοποῦ τούτου τῆς τριπλῆς συμμαχίας ἀμφιδάλλων συμβουλευθῆτω τὰ κείμενα τῶν δημοσιευθεισῶν συνθηκῶν, μελετησάτω δ' ἐπισταμένως καὶ τὰς ἐπανειλημμένας δηλώσεις τοῦ γερμανοῦ μονάρχου, ἰδίᾳ δὲ τὴν ἐν τῷ συμποσίῳ τῆς διαίτης τοῦ Βραδεμβούργου, ἐν ἣ ρητῶς εἶπεν ὅτι εἰς νέα καθοδηγήσει μεγαλεῖα τοὺς ἀνδρείους Βραδεμβουργεῖους· ἀλλὰ τίνα ταῦτα τὰ μεγαλεῖα; Ἐὰν οἱ λόγοι οὗτοι ἀπηνγέλλοντο πρὸ σωματείου ἐπιστημόνων, ἠδύναντο νὰ ἐρμηνευθῶσιν ὡς ἀποσκοποῦντες εἰς μεγαλεῖα ἐπιστημονικά· ἀλλ' ἀπηνγέλθησαν πρὸς τοὺς ἀνδρείους Βραδεμβουργεῖους καὶ ὑποδηλοῦσι μεγαλεῖα, κατακτώμενα διὰ τῆς ἀνδρείας καὶ οὐχὶ διὰ τῆς ἐπιστήμης, μεγαλεῖα προκύπτοντα ἐκ τῆς μερικῆς ἢ παντελοῦς σχεδὸν κατασυντρίψεως τῶν πολεμίων τῆς Γερμανίας, οἵτινες εἶναι βεβαίως, ὡς τεκμηριοῦται διὰ τῶν διακελεύσεων τῆς ἀπὸ τοῦ 1879 γερμανοαυστριακῆς συνθήκης, ἡ Ρωσία καὶ ἡ Γαλλία.

Πρὸ τῶν τοιούτων ἀναντιρρήτων τεκμηρίων μεγάλῃ ἐπιβάλλεται ἀνάγκη τοῖς ἰθύνουσι τὰ τῶν δύο τούτων μεγάλων κρατῶν ὅπως δεόντως μεριμνήσωσι περὶ τῆς συμπίξεως τῆς συναδελφώσεως αὐτῶν, καὶ ἐντεῦθεν ἡ ἀδιαφορία περὶ τὴν ἀπόχρωσιν τῶν ἰθύνοντων προσώπων ἢ περὶ τὰ αἰσθήματα αὐτῶν· ἀλλως δ' ἐν Γαλλίᾳ οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ μὴ διακαῶς ποθὼν τὴν ἐπὶ μᾶλλον σύσφιγξιν τῶν γαλλορρωσικῶν δεσμῶν, διότι πρὸ τοῦ κοινοῦ τῆς πατριδος συμφέροντος, τοῦ ἐπιβάλλοντος ὑπὲρ πᾶν ἄλλο αἷτιον τὴν συμμαχίαν τῶν δύο τούτων δυνάμεων, τὸ κομματικὸν πάθος ἐν δευτέρᾳ ὅλως τίθεται μοῖρα. Μὴ αὐτὸς οὗτος ὁ κ. Φλοκέ, ὁ ἀνακράξας «ζήτω ἡ Πολωνία» κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις παρουσίαν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Β' ἐπὶ τῇ παγκοσμίῳ τοῦ 1867 ἐκθέσει, δὲν συνηγόρησεν ὑπὲρ πάντα ἄλλον ὑπὲρ τῆς συσφίξεως τῶν μετὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς Ρωσίας δεσμῶν καὶ δὲν ἐπεκρότησεν εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐν Κρονστάνδῃ παρουσίας τοῦ γάλλου ναυάρχου κ. Ζερβαί; Ἀδίκως ἄρα ἐχάρισαν χαρὰν μεγάλην οἱ ἐν Βερολίνῳ καὶ Βιέννῃ ἐπὶ τῇ ἐν Γαλλίᾳ ὑπουργικῇ μεταβολῇ, ἣν ἐθεώρησαν ὡς προανάκρουσμα τῆς ἐξασθενήσεως τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν τῇ ρωσικῇ πρωτευούσῃ ἐπιτευχθέντων σπουδαίων πολιτικῶν ἀποτελεσμάτων.

Τὴν σπουδαιότητα ὅμως τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἐπελθοῦσης ὑπουργικῆς μεταβολῆς ἥκιστα ὑπολείπεται τὸ ἐργατικὸν ζήτημα, ὅπερ, κοινωνικὸν ὅλως φέρον χαρακτῆρα, ἀπειλεῖ φοβερωτέραν ἐκτράχυνσιν, ἐὰν μὴ οἱ τῶν διαφόρων ἐθνῶν βουλευφόροι μεριμνήσωσι δεόντως ὑπὲρ βελτιώσεως τῆς τύχης τῶν ἐργατικῶν τάξεων, τῶν πολλὰς ὑφισταμένων κακώσεις καὶ ἀπειρα δεινοπαθήματα τὸ μὲν ἐλλείψει ἐργασίας πρὸς πορισμὸν τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, τὸ δ' ἐνεκα τῆς μεγάλης φιλαργυρίας τῶν ἐργοστασιαρχῶν, περὶ πλείστων ποιουμένων τὴν ὑπερεκχείλιν τῶν

ἤδη πεπληρωμένων βαλαντίων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἥκιστα συγκατανευόντων ν' ἀμείψωσι τὸν δι' οὗ πλουτοῦσιν ἰδρώτα τοῦ ἀτυχῶς ἐργάτου. Ἐντεῦθεν αἱ τούτου διαλώσεις ἐν τε Λονδίνῳ, ὅπου 250,000 μεταλλωρύχων σκοποῦσι ν' ἀναστείλωσι τὸ ἑαυτῶν ἔργον ἀπὸ τῆς ἐβδόμαδος ταύτης καὶ νὰ ἐγκαταλίπωσιν ἀνευ γαιανθράκων, τῆς ἀναγκασιότατης ταύτης καυσίμου ὕλης εἰς τὰ ἀπειρα τοῦ Ἀστεως καὶ τῆς λοιπῆς ἀγγλικῆς πρωτευούσης ἐργοστάσια καὶ τὰς σιδηροδρομικὰς ἐταιρίας, ἐὰν μὴ αὐταὶ ἐπιπροσθῶσι εἰς τὸ νῦν πληρονόμενον ἡμερομίσθιον ποσόν τι, ἀνάλογον πρὸς τὴν ἐπελθοῦσαν ὑπερτίμωσιν τῆς ὕλης ταύτης, ὡσαύτως καὶ ἐν Αὐστρίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνονται γεγονότα μετὰ τῆς διαφορᾶς μόνον ὅτι ἐν ταῖς χώραις ταύταις ὁ ἐργάτης ἐργασίαν μᾶλλον ζητεῖ ἵνα μὴ ἐκ πείνης ἀποθάνῃ· καὶ ὅτι αἱ κυβερνήσεις πειρῶνται νὰ προλάβωσι τὰ γεγονότα, ὡς εἰκάζεται ἐκ τῆς πολιτείας τοῦ κόμπος Τάαφφε, διανέμοντος ἄρτον εἰς τοὺς πεινῶντας αὐτοῦ ἀδελφούς, συλλέγοντος δὲ καὶ χρηματικὰ ποσὰ ὑπὲρ αὐτῶν. Ἀλλὰ τὴν ἀπαισιωτέραν εἰκόνα τοῦ κινήματος παρέχει ἡ τῆς μεγάλης Γερμανίας πρωτεύουσα, ἡ παριστώσα ἐν μέρει τὴν ὅψιν τῶν ἡμερῶν τοῦ 1848, ἡ ἐπισπωμένη νῦν ἐφ' ἑαυτὴν τὴν προσοχὴν συμπάσης τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης καὶ ἡ ἀποτελοῦσα οὐχὶ ἀσήμαντον ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς ἐν τῷ συμποσίῳ τῆς τοῦ Βραδεμβούργου διαίτης λόγους τοῦ γερμανοῦ μονάρχου, νέα προβλέποντος καὶ ἐπαγγελλομένου μεγαλεῖα. Τὰ κατὰ τὴν ἐβδόμαδα ταύτην ἀνελιχθέντα γεγονότα ὑποδηλοῦσιν ὅτι οἱ ἐσωτερικοὶ πολέμοι, καθ' ὧν τὸν τοῦ καθήκοντος ἐκπλήρωσιν συνεβοῦλευσεν ὁ ἔγγονος τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας πρὸς τοὺς νεοσυλλέκτους ἀνεξαορτήτως συγγενείας ἢ φιλικῶν δεσμῶν, ταχεῖς ἐπῆλθον καὶ ὅτι δικαίως παρατηρήθη πολλάκις ὅτι ἡ Γερμανία, ἀνοργανωθεῖσα πολιτικῶς, μεγίστην ἔχει χρεῖαν καὶ κοινωνικῆς ἀνοργανώσεως ἵνα μὴ πάθῃ ὅ,τι φοβεῖται μὴ ὑποστῇ ἡ μεγάλη τοῦ Βορρᾶ δύναμις, ἡ ὑπὸ τῶν γειτόνων Γερμανῶν θεωρουμένη ὡς ἐπὶ ἀργιλλωδῶν ἐδραζομένη βάσεων ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῶν κοινωνικῶν δεσμῶν. Ἐντεῦθεν ἐρμηνεύεται καὶ ἡ μεγάλη μέριμνα τῶν συμβούλων Γουλιέλμου τοῦ Β' ὅπως συγκρατήσωσι τοὺς σοσιαλιστὰς τοῦλάχιστον καὶ παρακωλύσωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ συνάψαι τὸν ἀγῶνα αὐτῶν μετὰ τοῦ τῶν ἐργατῶν, τοῦ ἀγομένου οὐχὶ ἐκ λόγων πολιτικῶν ἀπλῶς ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ λόγων κοινωνικῶν, ἐκ λόγων ζωῆς καὶ βιοπορισμοῦ.

Καὶ ναὶ μὲν ἡ μὴ ἐπανάληψις τῶν διαδραματισθεισῶν σκηνῶν ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ ταῖς πλατείαις, ὅπου πρὸ τεσσάρων καὶ τεσσαράκοντα ἐτῶν ἀνεκνηρύσσοντο αἱ φιλελεύθεροι ιδέαι καὶ ἐπεζητεῖτο ἡ πολιτικὴ σύμπτυξις τῆς ὁμοσπονδίας τῆς βορείου Γερμανίας, πρὸ δύο δὲ καὶ εἴκοσι τὸ σύνολον τῶν ἐνΦραγκφούρτῃ συνενωθέντων γερμανικῶν λαῶν συνωθεῖτο ἵνα ἴδῃ τὸν πρῶτον αὐτοκράτορα τῆς νεωτέρας Γερμανίας, φέροντα ἐπὶ κεφαλῆς καὶ τὸ σιδηροῦν στέμμα τοῦ Βαρβαρόσα, ὑποδηλοῖ ὅτι ἀρκούντως δραστήρια ἦσαν τὰ ληφθέντα μέτρα, ἀλλ' ὅπως ταῦτα τελεσφόρα ἐσαεὶ ἀποβῶσιν, ἀνάγκη ἐπείγουσα ἐπιβάλλεται ἵνα ριζικαὶ εἰσαχθῶσι κοινωνικαὶ μεταρρυθμίσεις, παρέχουσαι ἐργασίαν τοῖς ἀέργοις καὶ ἄρτον τοῖς πενομένοις· ἀλλως δὲ αὕτη ἡ λοιπὴ ἐσωτερικὴ κατάστασις τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Χοχεντσόρλεν μετὰ τὰς πρὸς διαμαρτυρίαν κατὰ τοῦ μεγαλείου τῆς Πρωσίας τάσεις τῶν λοιπῶν γερμανικῶν κρατῶν καὶ βασιλείων ἰσχυρότερον ἐτι ἀποτελεῖ λόγον ὅπως θεσπισθῶσι τὰ δέοντα καὶ περὶφρουρηθῇ τὸ κλυδωνιζόμενον κοινωνικὸν οἶκο-

δόμημα τῆς μεγάλης καὶ κραταιᾶς Γερμανίας. Τοῦτο ἀνομολογοῦσαι καὶ αὐταὶ αἱ ἐγκριτότεραι τῶν βερολινείων ἐφημερίδων συμβουλεύουσι τὸν αὐτοκράτορα καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν μηδενὸς νὰ παραμελήσωσι τῶν ὑπὸ τῆς φιλοπατρίας καὶ τῆς αὐταπαρνησίας ὑπαγορευμένων.

Ὑπὸ τὴν ἐποψὴν δὲ τῶν κυρίως ἐσωτερικῶν ζητημάτων ἡ μὲν Γερμανία ἔχει τὸ τε ζήτημα τῶν τοῦ σχολῶν νομοσχεδίου καὶ τὰς περὶ τοῦ ναυτικοῦ συζητήσεις. Ἀμφότερα ταῦτα μέγαλιν κέκτνται σημασίαν, ἐκεῖνο μὲν ἐπὶ τῇ ἐκτραχυνομένῃ πολιτείᾳ τῶν πολέμιων τοῦ νομοσχεδίου, τῇ περιαγοῦσῃ τὴν κυβερνήσιν εἰς σοβαρὰς δυσχερείας καὶ περιπλοκάς, τοῦτο δὲ ἐπὶ τῇ ὑποθαλπομένῃ διαμαρτυρίᾳ κατὰ τῶν αἰτουμένων πιστώσεων ὑπὲρ τοῦ ναυτικοῦ. Ἡ ἐπὶ τῷ νομοσχεδίῳ τῶν σχολῶν πολιτεία τῶν δυσηρεστημένων λίαν συμβάλλεται εἰς τὴν μετατροπὴν τῶν ἐν τῇ ἐθνικῇ ἀντιπροσωπεΐᾳ φρονημάτων καὶ σπουδαίως ἐξασθενίζει τὴν κυβερνητικὴν πλειονοψηφίαν, τὴν τοσοῦτο πτοουμένην τὴν ἐξαιρὶν τῶν πνευμάτων καὶ τὰς ἐναντίον τοῦ νομοσχεδίου διαδηλώσεις τῶν πανεπιστημίων καὶ λοιπῶν ἐπιστημονικῶν καταστημάτων, ὥστε πειρᾶται ν' ἀποσπάσῃ ἐμμέσως τὴν ὁμολογίαν τοῦ πρίγκιπος Βίσμαρκ περὶ τοῦ ἐὰν σκοπῇ νὰ μετάρχη τῶν περὶ τοῦ ζητήματος συσκέψεων ἐν τῇ βουλῇ τῶν ὁμοτίμων· ἀλλὰ καὶ ἡ κατὰ τῶν αἰτουμένων πιστώσεων ὑπὲρ τοῦ ναυτικοῦ διαμαρτυρία μέγαλως συντελεῖ εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ αὐτοῦ ἀποτελέσματος, ὅπερ ἐπιδιώκει ἡ καταπολέμησης τῶν περὶ σχολῶν σχεδίου καὶ ἐντεῦθεν ἐρμυνεύεται ἡ ἀπόφασις τῆς κυβερνήσεως, καθ' ἣν ἡλαττώθη κατὰ μικρὸν ποσὸν ἡ ζητηθεῖσα πίστις.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ μαρκήσιος Σαλισβουρὴς ἀγωνίζεται νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν νίκην τοῦ ὑπ' αὐτὸν κόμματος ἐν ταῖς ἐπικειμέναις γενικαῖς ἐκλογαῖς καὶ ὡς εὐθετον ἐπὶ τούτῳ ὥραν ἐθεώρησε τὴν εἰς τὴν βουλὴν τῶν κοινοτήτων κατάθεσιν δύο σπουδαίων νομοσχεδίων, ὧν τὸ μὲν κέκληται, κατὰ τὸν πρωθυπουργὸν τῆς ἀνάσσης, νὰ εὐαρεστήσῃ τοῖς ἐν Ἰρλανδίᾳ, τὸ δὲ τοῖς γεωργοῖς τῆς Ἀγγλίας. Ἀτυχῶς αἱ προσδοκίαι τοῦ μαρκησίου δὲν ἐξεπληρώθησαν διὰ τῶν νομοσχεδίων τούτων, τῶν ὑποβληθέντων διὰ τῶν κκ. Βαλφούρ καὶ Σαπλὲν. Ἡ μὴν τῆς πλειονοψηφίας τῶν τῆς ἀνάσσης ὑπνικῶν κατὰ τοῦ πρώτου αὐτῆς συμβούλου τοσοῦτον ἐκορυφώθη, ὥστε πᾶς σχεδὸν λόγος περὶ μεταβολῆς τῆς ὑφισταμένης ἀναλογίας τῶν κομμάτων περιττὸς εἶναι· ἀλλὰ δὲ ἡ διεγερθεῖσα σφοδρὰ διαμαρτυρία κατὰ τῶν νομοσχεδίων τοσοῦτον ἀνέλπιστος ἦτο, ὥστε ὁ μαρκήσιος μέγαλως ἐξεπλάγη ἐπὶ ταύτῃ καὶ διανοεῖται νῦν ὅποια ὑπολείπονται τὰ πρακτέα πρὸς συγκράτησιν τοῦλάχιστον τῆς αὐτῆς ἐν τῷ κοινοβουλίῳ ἀναλογίας τῶν κομμάτων καὶ ἐξω αὐτοῦ καὶ ἐξασφάλισιν οὕτω τοῦ θριάμβου τῶν συντηρητικῶν κατὰ τὰς γενικὰς ἐκλογάς. Ταῦτοχρόνως καὶ ἡ τῶν ἐργατικῶν τάξεων δυσαρέσκεια ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ τῶν κεφαλαιούχων, τῇ προκαλοῦσιν τὴν ἀποχὴν πολλῶν χιλιάδων βραχιόνων ἀπὸ τῆς ἐργασίας ἐτι μᾶλλον συμβάλλεται εἰς τὴν ἐπίτασιν τῆς ἐναντίον τοῦ νῦν ὑπουργείου δυσαρεσκείας ἐπὶ τῇ ὑποστηρίξει τῶν κεφαλαιούχων, τῶν πλλαπλασιαζόντων τὰ ἑαυτῶν κεφάλαια διὰ τῶν μόχθων καὶ τοῦ κόπου τοῦ ἐργάτου, ὅστις, ἐὰν ἐτύγχανε τῆς προστασίας τῆς κυβερνήσεως, θὰ διετέλει ἐν πολλῷ κρείσσονι οἰκονομικῇ καταστάσει καὶ θ' ἀπελευτροῦτο τῆς ἀνάγκης τοῦ διοργανοῦν διαδηλώσεις καὶ ἀπεργίας πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ δικαίου αὐτοῦ ἀγῶνος.

Οἱ ἐν Ρωσίᾳ περὶ πλείστον ποιοῦνται τὴν στρατιωτικὴν ἀνοργάνωσιν τῆς χώρας καὶ τὴν ἐπούλωσιν τῶν ἐκ τῆς σιτοδίας ἀνοιχθεισῶν πληγῶν· ὡσαύτως μεριμνῶσι καὶ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς διαφόρων κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων, αἵτινες οὐ μόνον ἀπείργουσι τὴν καὶ ἐν Πετροπόλει διαδραμάτισιν τῶν ἐν Βερολίῳ, Βιέννῃ, Ρώμῃ καὶ Λονδίῳ ἐργατικῶν σκηνῶν, ἀλλὰ μέγαλως συντελοῦσιν καὶ εἰς τὴν ἐξασθένησιν τῶν ἐνεργειῶν, ἃς ἀποτολμῶσιν οἱ τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως πολέμιοι. Καὶ ὄντως διὰ τῶν ληφθέντων μέτρων ἐπαγίωθη ἀρκοῦντως ἡ τῶν κρατούντων θεσμῶν ἐξασφάλισις καὶ μάτην οἱ ἐν ταῖς συμμάχοις δυνάμεις δημοσιογράφοι πειρῶνται νὰ διατυμπανίσωσιν ἀνύπαρκτα ὅλως πράγματα καὶνὰ διασαλεύσωσι τὴν ἐπὶ τὸ ἐδραῖον τῆς κρατούσης τάξεως καὶ ἡσυχίας πεποιθήσιν τῶν λοιπῶν ἐν Εὐρώπῃ λαῶν, τῶν μικροῦ δεῖν βλεπόντων, κατὰ τοὺς ἐν Βιέννῃ καὶ Βερολίῳ ἰδίᾳ, νέους Ὀρσίνας καὶ Νόβιλιγκ.

Οἱ ἐν Ἰταλίᾳ πρὸς τῷ ἐργατικῷ ζητήματι διανοοῦνται νὰ ἐξεύρωσι δραστήρια μέτρα πρὸς βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς τοῦ βασιλείου καταστάσεως, τῆς δεινωθείσης εἰς τὸ ἐπακρον καὶ ἐπιβαλλούσης τὴν σύντονον μέριμναν τῶν ἐπιτετραμένων τὴν διακυβέρνησιν. Ἐκ τῶν δημοσιευομένων στατιστικῶν ἐξάγεται ἔτι λίαν περιωρίσθησαν αἱ ἐμπορικαὶ συναλλαγαὶ καὶ τοσοῦτον ἐστεῖρευσαν αἱ οἰκονομικαὶ πρόσοδοι, ὥστε φόβος ὑπάρχει μὴ ἐπέλθῃ μερικὴ ὑπουργικὴ κρίσις· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα χαρακτηρισίζονται ὡς ἡμίμετρα καὶ οἱ καλῶς σκεπτόμενοι προβάλλουσιν ἕτερα μέτρα πρὸς βελτίωσιν καὶ ρύθμισιν τῶν οἰκονομικῶν τὴν μεταβολὴν τῆς ὅλης πολιτικῆς τοῦ κράτους, τὴν βελτίωσιν τῶν μετὰ τῆς ὁμόρου μεγάλου δημοκρατίας ἐμπορικῶν σχέσεων καὶ τὴν τροποποίησιν τῆς πρὸς τὰς συμμάχους αὐτοκρατορίας πολιτείας, τῆς ἐπιβαλλούσης πάντοτε νέας θυσίας καὶ νέας δαπάνας εἰς τὸ κενὸν ὅλως κυβερνητικὸν ταμεῖον, τὸ μικρὸν δυνάμενον νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ὑφισταμένας ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ πολλῷ δ' ἥττον εἰς τὰς παρουσιασθησόμενας νέας διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ καὶ διὰ τῆς ἀνεγέρσεως ὀχυρωμάτων ἐν διαφόροις τοῦ βασιλείου σημείοις.

Οἱ ἐν τῇ μοναρχίᾳ τῶν Ἀψβούργων, ἀγωνιζόμενοι προλάβωσι διὰ τῆς διανομῆς βοηθημάτων εἰς τοὺς πενομένους τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, συντόμως μεριμνῶσι καὶ περὶ τῆς προλήψεως διαφόρων δυσχερειῶν ἐν ταῖς διαίταις συνεπείᾳ φυλετικῶν διαφωνιῶν. Τὰ ὑπὲρ τῶν Ρώσων αἰσθήματα τῶν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῶν Ἀψβούργων ὁμοφύλων αὐτῆς λαῶν δικαίως ἀνησυχοῦσι τοὺς περὶ τὸν αὐτοκράτορα Φραγκίσκον Ἰωσήφ, φοβουμένους μὲν ἡ τοιαύτη φιλορρωσικὴ πολιτεία σπουδαιοτέρας προσλάβῃ διαστάσεις καὶ περιεγᾶγῃ εἰς δυσχερὴ θέσιν τὴν κυβερνήσιν· σὺν τούτοις ὑπάρχουσι καὶ αἱ ἐπιτόπιοι δυσχερεῖαι, αἱ ἐκδηλούμεναι καὶ ἐν αὐταῖς ἐτι ταῖς ἐπαρχιακαῖς διαίταις, οἷαι αἱ ἐν τῇ τῆς Βουκοβίνης, αἱ ἐπενεγκοῦσαι τὴν τε διάλυσιν αὐτῆς καὶ τὴν θέσπισιν νέων ἐκλογῶν.

Ἐκ τῶν μικροτέρων κρατῶν τὰ μὲν Σκανδιναυικὰ διατελοῦσιν ἐτι ἐν διαφωνίᾳ συνεπείᾳ τοῦ ζητήματος τῆς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀντιπροσωπεΐας παρὰ τὰς προσπαθείας τοῦ βασιλέως Ὁσκάρ, τοῦ διὰ πειστικῶν μέσων ἀγωνιζομένου ν' ἀποτρέψῃ τοὺς ἐν Χριστιανίᾳ ἀπὸ τῆς ἐπιμονῆς τοῦ τυχεῖν τοῦ ποθομένου, καίπερ ἀπάδοντος πρὸς τὰ συμφέροντα τῶν οἰκείων ὑπνικῶν, οἵτινες δύο ἔχοντες προστασίας βλέπουνσι παρ' ἐλπίδα τὰ συμφέροντα αὐτῶν παραγκωνιζόμενα ἔνεκα τῆς δυσχεροῦς

θέσεως τῶν παρ' αἷς ἡ προστασία αὐτὴ ἐνασκεῖται κυβερνήσεων, ἀγνοουσὼν εἰς τίνα τῶν δύο προστασιῶν νὰ ὑποκύψωσιν, ὅταν αὗται ἀντιφατικαὶ τυγχάνωσι. Τὸ δὲ Βέλγιον ἐξακολουθεῖ κλιδωνιζόμενον ἐν τῷ σάλῳ, ὃν προῦκάλεισεν ἡ τοῦ συντάγματος ἀναθεώρησις, ἡ προκαλοῦσα οὐκ ὀλίγας δυσχερείας τῷ ὑπουργεῖῳ Βεερνάρ συνεπείᾳ τῆς μετὰ τῶν ὁπαδῶν τῆς ἀναθεωρήσεως συμπράξεως καὶ τῶν ἐργατικῶν τάξεων, ἐπιμόνως αἰτουσῶν τὴν θέσπισιν τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας. Τὰς δυσχερείας πειράται νὰ ἐπιτείνῃ ἐν μέρει ἡ τῶν κληρικῶν μερίς, ἡ διὰ τῶν ἐπισκόπων ἀξιούσα τὴν ἐξομάλισιν τῶν διαφόρων κοινωνικῶν ζητημάτων καὶ ἰδίᾳ τὴν βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν εἰρημένων ἐργατικῶν τάξεων. Οἱ ἐν Ἑλβετίᾳ πρὸς τῷ ζητήματι τῶν μετὰ τοῦ ἰταλικοῦ βασιλείου ἐμπορικῶν σχέσεων, τῷ μὴ ἐξομαλισθέντι ἐτι ἐνεκα τῆς ἐπιμονῆς τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως, ἀσχολοῦνται καὶ περὶ τὸ στρατιωτικὸν ζήτημα ἥτοι περὶ τὴν ἐμπέδωσιν τῆς μεταρρυθμίσεως, δι' ἧς 400,000 μαχητῶν δύνανται νὰ δράμωσιν ὑπὸ τὰς σημαίας καὶ περὶ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐν Ἀγίῳ Γοθάρδῳ ἀμυντικῶν ἔργων. Οἱ ἐν Ἰσπανίᾳ σφόδρα ἀνισχυοῦσιν ἐπὶ τῇ ἐκτραχύνσει τοῦ ἐπὶ τῇ θανατώσει τῶν ἐν Ξερὲς ἐπελθόντος κινήματος καὶ ἀγωνίζονται πῶς νὰ προλάβωσι τὰς συνεπείας, τὰς ἐκδηλουμένας καὶ ἐξω τῆς χερσονήσου ἐτι, ἐν Παρισίοις π. χ., ὅπου οἱ ὁπαδοὶ τῶν θανατωθέντων πειρῶνται ν' ἀντεκδικηθῶσιν αὐτοὺς διὰ παρανόμων ἐνεργειῶν ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς ἰσπανικῆς πρεσβείας.

Ἐκ τῶν τοῦ Αἴμου κρατῶν ἡ μὲν Σερβία εὕρηται ἐν ταῖς παραμοναῖς ὑπουργικῆς κρίσεως συνεπείᾳ τοῦ ζητήματος τῆς Ναθαλίας καὶ ἄλλων, ἡ Ρουμανία προαλείφεται εἰς τὰς κοινοβουλευτικὰς ἐργασίας καὶ ἡ Βουλγαρία ἀσχολεῖται εἰς διάφορα ἔργα, ἰδίᾳ εἰς στρατιωτικά. Ἀλλὰ τὴν σπουδαιότεραν προσοχὴν ἐπισπάται ἡ ἐν Ἑλλάδι ὑπουργικὴ μεταβολή, ἡ προκλήθεισα κυρίως ἐκ τῆς εἰς τὸ μὴ περαιτέρω δεινώσεως τῶν τοῦ βασιλείου οικονομικῶν. Ταύτην καλῶς μελετήσας ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ἔγνω νὰ ποιήσῃται χρῆσιν τοῦ διὰ τοῦ συντάγματος παρεχομένου αὐτῷ δικαιώματος τοῦ διορίζειν καὶ παύειν τοὺς ὑπουργούς. Καθ' ὅλην τὴν μακρὰν καὶ λαμπρὰν βασιλείαν αὐτοῦ Γεώργιος ὁ Α', συνταγματικώτατος φανεὶς καὶ οὐδέποτε ἀποστὰς τῆς ἀρχῆς, καθ' ἣν τὰ ὑπουργεῖα ἀνέρχονται καὶ κατέρχονται ἀναλόγως τῶν ἐν τῇ βουλῇ πλειονοψηφίῶν, οἷς μόνον ἐποιήσατο χρῆσιν τοῦ εἰρημένου δικαιώματος πρῶτον μὲν τῷ 1865, ὅτε ἀπέλυσε τὸ ὑπουργεῖον Κουμουνδούρου καὶ νῦν ὅτε ἀπέλυσε τὸ ὑπουργεῖον Δηλιγιάννη ὅπως προλάβῃ τὴν χρεωκοπίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἀτυχῶς ὅμως πρὸς τὴν φιλοπατρίαν ταύτην καὶ πρὸς τὸν πρὸς τὸ σύνταγμα σεβασμὸν δὲν ἀνταπεκρίθη ὁ τέως πρωθυπουργός, ὅστις τηλεκυττον διατρανώσας ἄλλοτε πατριωτισμὸν καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὰ γεγονότα, τὰ ἀπολήξαντα εἰς τὴν ὡς διαδόχου τοῦ Ὁθωνος ἐκλογὴν τοῦ νεαροῦ τότε Γεωργίου, ἀπετόλμησε νῦν νὰ ὀχυρωθῇ ὅπισθεν τῆς πλειονοψηφίας αὐτοῦ ἐν τῇ βουλῇ καὶ ἀπεπειράθη ἀντίστασιν εἰς τὴν ὄντως νομοταγὴν καὶ πατριωτικωτάτην θέλησιν τῆς Α. Μ. ἐπὶ κινδύνῳ τοῦ προκαλέσαι σοβαρὰς τῇ χώρᾳ δυσχερείας καὶ ἐμφυλίους σπαραγμούς, ἐὰν μὴ ὁ λαός, συνετῶς σκεπτόμενος, ἐτήρει ἀπαθῆ πολιτείαν πρὸς τὰς προκλήσεις τοῦ τέως πρωθυπουργοῦ καὶ ἡ ἐξουσία ἐνόρκως ἐπετέλει τὸ ἐαυτῆς καθήκον πρὸς τε τὴν πατρίδα καὶ πρὸς τὸν βασιλέα, τὸν ἐπὶ μάλλον ἐπισπασάμενον τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ, τὴν ἀγάπην

δηλονότι, ἣν καὶ ἀνέγραψεν ὡς τὴν βάσιν τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ἐν τῷ περιπύστῳ ἀπὸ 18/30 ὁκτωβρίου προγράμματι τῆς βασιλείας Αὐτοῦ.

ΕΞ ΥΠΟΓΥΙΟΥ

ΘΕΟΜΗΝΙΑΙ

Βεβαίως ἐν καιρῷ μεγάλων καὶ ἀπροσδοκίτων συμφορῶν, αἰτινες προσβάλλουσι τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν κοινωνίαν, ὡς ὁ θάνατος, αἱ πλημμυραὶ, οἱ λιμοί, οἱ σεισμοί, αἱ πυρκαϊαί, οἱ λοιμοί, αἱ καθιζήσεις τοῦ ἐδάφους καὶ παντοῖαι πανωλεθρίαί, συμβαίνουσι πολλὰ καὶ ποικίλα ἐπεισόδια, ἅλλα μὲν κινοῦντα τὸν οἶκτον καὶ ἐπισπῶμενα τὸν ἔλεον τοῦ θεατοῦ ἢ τοῦ ἀναγνώστου, ἅλλα δὲ προκαλοῦντα ἄπλετον τὸν γέλωτα, διότι τοιοῦτος ἐπλάσθη ὁ ἐπικηρος τοῦ ἀνθρώπου βίος, περὶ οὗ πάννυ ἐπιτυχῶς ἐποίησεν ὁ μέγας ποιητὴς ἑλληνικὸς Λαὸς τὸ γνωστὸν δίστιχον :

Τὰ γέλια μὲ τὰ κλαύματα, ἡ χαρὰ μὲ τὴν πίκραν
εἰς μίαν ὥραν ὁπαρῶνται, μαζὶ ἐγεννηθήκαν.

Τῷ ὄντι, τίς δὲν ἐνθυμεῖται ὅτι καὶ κατ' αὐτὴν τὴν σοβαροτάτην στιγμὴν, καθ' ἣν θρηνοῦμεν προσφιλεῖ προκείμενον νεκρὸν, τὰ χεῖλη ἡμῶν, ἅτινα πρὸ ὀλίγου ἐνομιζόμεν ὅτι οὐδέποτε πλέον θὰ διανοιγῶσιν εἰς γέλωτα ἢ θὰ διασταλῶσιν εἰς μειδίαμα, αἴφνης ἐπεισδιδόν τι, πολλὰκις ἀνάξιον λόγου, ἐπισυμβαῖνον κατὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην ὥραν, προκαλεῖ γέλωτα ἀκούσιον, ἅλλα γέλωτα, πολλὰκις ἄπλετον ἐκσπῶμενον ; Ὁμοίως καὶ ἐν ὥρᾳ χαρᾶς μεγάλης καὶ εὐτυχίας ἐκτάκτου δὲν εἶναι σπάνιον νὰ ἴδῃ τις δακρύοντας τοὺς πλήρεις ἰλαρότητος καὶ θυμνιδίας ὀφθαλμούς ἡμῶν.

Ὡσαύτως κατὰ τὰς πλημμύρας καὶ κατὰ τὰς ἄλλας μεγάλας ἀτυχίας μυρία ὅσα ἐπεισόδια, ἅτινα εἰσίδει τις ἀνὰ πᾶσαν ἀφῆγησιν τοιοῦτων γεγονότων, συμβαίνουσι, μετριάζοντα τὸ ἐκ τῆς συμφορᾶς ἄλγος ἡμῶν, πρὸς στιγμὴν ὅμως, διότι ἡ σκέψις γοργῶς ἐπανέρχεται εἰς τὴν πρὸ ἡμῶν πραγματικότητα καὶ ἡ ἀλγυδὼν καθίσταται ἐντονωτέρα.

Αἱ συμφοραὶ αὗται, αἱ πλήττουσαι τὰς κοινωνίας κατὰ μέγала διαλείμματα, δύνανται νὰ ἦναι ὑποφερταὶ καὶ ὑπάρχει ἐλπίς, ἂν μὴ παντελοῦς ἐπανορθώσεως τῆς τύχης τοῦ παθόντος, ἀλλὰ τοῦλάχιστον μετριάσεως ἐπαισθητικῆς, καὶ ὁ ἄνθρωπος, εὐεργετῶν τὸν ὅμοιον αὐτῷ, ἐκπληροῖ καθῆκον ἱερὸν, ἱκανοποιῶν τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐμφυσηθεῖσαν αὐτῷ συνειδησιν καὶ οὕτω διὰ τῆς εὐεργεσίας τοῦ μὴ παθόντος πρὸς τὸν ἀτυχῆσαντα προσκίναται ἀγαθόν τι. Ἀλλ' ὅταν τὸ κακόν, ἡ συμφορὰ ἦναι μεγάλη καὶ συνεχὴς, ὅταν ἀλλεπάλληλοι καταφέρωνται αἱ πληγαί, τότε καὶ ἡ μὴ παθοῦσα μερίς τῆς κοινωνίας ἀπανδρᾷ ἐργαζομένη τὸ καλόν, ἐξαντλεῖται εὐεργετοῦσα καὶ οἱ παθόντες μάτην τείνουσι τὰς χεῖρας ἐπικαλούμενοι ἀρωγὴν. Τίς δύναται δικαίως νὰ ψῆξῃ τὸν εὐεργέτην, μὴ διανεκῶς καὶ ἀκαταπαύστως εὐεργετοῦντα τὸν διανεκῶς καὶ ἀκαταπαύστως πάσχοντα συμπολίτην ; Τίς δύναται νὰ προσάγῃ μομφὴν τῷ δυστυχῆσαντι, ὅτι τείνει ἐπαίτιδα τὴν χεῖρα, ἀναγκασθεὶς ὑπὸ σκληρᾶς καὶ ἀμειλίκτου ἀνάγκης ; Ἀληθῶς ἔρχονται στιγμαί, καθ' ἃς ὁ μὴ παθὼν εἶναι δυστυχέστερος τοῦ παθόντος. Ὁ διαφυγὼν τὴν συμφορὰν ἀδυνατεῖ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς δικαίας ἀπαιτήσεις τῶν ἐν τῇ αὐτῇ κοινωνίᾳ συζώντων ὁμογενῶν ἢ ὁμοίων αὐτῷ ἀνθρώπων, λυπείται, θλίβεται, ἀλγεῖ, ἀλγεῖ πλειότερον τοῦ αἰτοῦντος, καὶ τοῦτο κάλλιστα ἐρμηνεύει τὸ τουρκικὸν λόγιον : «Τὸ πρόσωπον τοῦ ζητοῦντος εἶναι ἀπαξ μαῦρον, τὸ δὲ τοῦ μὴ διδόντος δις». Κακὸν λοιπὸν καὶ τὸ παθεῖν, ἀλλ' ἐπ' ἴσης κακὸν καὶ τὸ μὴ δύνασθαι βοηθεῖν τῷ παθόντι. Ἀλλὰ τί καὶ ποιητέον ; Εἶναι δίκαιον, διότι δὲν δύναται νὰ προσφέρῃ εἰς παθόντα ὅμοιον μοι κατάλυμα πρὸς στέγασιν, νὰ στερήσῃ αὐτὸν καὶ τοῦ ξηροῦ ἄρου, ὃν δύναται μετ' αὐτοῦ νὰ μοιρασθῇ ; Ὁφείλει ἕκαστος νὰ παράσχω ὅ,τι δύναται.